
Raniero Cantalamessa
RIJEČ I ŽIVOT

TRINAESTA NEDJELJA KROZ GODINU

Čitanja: 2 Kr 4,8-11. 14-16a; Rim 6,3-4. 8-11; Mt 10,37-42;

PRIMAJTE JEDNI DRUGE

U današnjem odlomku Evanđelja dvije su sasvim različite teme. Prvu možemo ukratko sažeti i reći; "Krista, treba slijedit sve do križa", a drugu: "Krista treba primati u braći ljudima". Kao što se vidi, obje imaju zajednički objekt i zajednički subjekt: mi i Krist, tj. idu za tim da rasvijetle neke vidove našeg odnosa s Učiteljem.

Danas se malko više zaustavimo na temi primanja i prihvaćanja. Primjer takvog primanja imamo u današnjem prvom čitanju, gdje žena Šunamka iskazuje gostoprimstvo proroku Elizeju svaki put kad prolazi kroz njezin grad: okrijepi ga, pogosti i pripremi mu sobu za počinak. Za to prihvaćanje i gostoprimstvo nagrađena je obećanjem da će dobiti toliko željeno potomstvo.

Kad Isus u Evanđelju preuzimlje tu temu, opet se susrećemo s idejom o nagradi. I Isus nešto obećaje svakome koji primi proroka, tj. Božjega službenika, misionara Božjega kraljevstva. Ali, ta je nagrada oduhovljena. Što, zapravo, Isus obećava onomu koji primi brata, posebno ako je taj brat malen, siromah? Obećava samoga sebe: "Tko vas prima, mene prima".

Na drugom mjestu kaže: "Ono što ste učinili jednom od ove moje najmanje braće, meni ste učinili" (Mt 25,40). Čak i više, obećava Oca: "Tko prima mene, prima onoga koji mene posla".

Dakle, Krist veliku važnost i veliku nagradu pridaje činu primanja brata. Ima, naime, i onih običnih primjera primanja,

koje ističe i samo Evanđelje, kao što vidimo iz prvoga čitanja: primati učenika koji je stranac ili na prolazu, dati čašu vode onome koji je žedan. Onaj koji pozna Evanđelje zna kako je dug taj popis: nahraniti gladnoga, napojiti žednoga, pohoditi bolesnike, tješiti žalosne... To su djela milosrđa koja su konkretni dokaz primanja. Sažeo ih je ukratko sv. Pavao kad je rekao: "Nosite bremena jedan drugoga" (Gal 6,2).

Od srca primati brata znači izlaziti iz svoga egoizma i aktivno se zanimati za njega, posvetiti mu nešto našega vremena, naše ljubavi i našega poštovanja. Još i prije toga strpljivo ga saslušati. Iz takvih susreta može se izaći i te kako osvježen. Na žalost, gostoprimitstvo je danas spalo na veoma niske grane, skoro ga je i nestalo. Ako uvijek i nije moguće da u svoju kuću primimo stranca, ne bismo barem smjeli u načelu odbijati i izbjegavati onoga koji dolazi s protivnih strana i od nas se razlikuje i po običajima i po boji kože. Problem prihvaćanja i uključivanja useljenika nije samo socijalni nego je i kršćanski problem.

Uvjeren sam duboko u ovo što ću sada reći: glavni je razlog da su naši liturgijski sastanci često i hladni i apatični i da ne proizvode duboke promjene u našoj duši baš u tome što smo rastreseni ili što dovoljno ne mislimo na Isusa. Sada, razlog je i u tome, ali je, prije svega, u tome što jedni druge ne prihvaćamo i ne primamo, ne otvaramo se jedni drugima da budemo "jedno srce i jedna duša". Svatko ostaje nekako u svojoj zakukljenoj ljušturi. Pokazalo se već toliko puta ovo: samo onda kad se jedna skupina nađe zajedno pa tvori istinsko jedinstvo, tj. jedni druge prihvaćaju onakvima kakvi jesu, prihvaćaju se kao braća, samo tada se javlja snaga koja obuhvati i zahvati sve i čini da žive na čist novoj dimenziji, dimenziji Duha, pa nosi i očiti pečat Duha, a to je nepatvorena radost.

Naravno to se lakše postiže kad se radi o manjoj zajednici koja se okuplja oko oltara i koja je u tom pravcu već i učinila neke korake, pa se mogu i izmjenjivati neki određeni vidljivi znakovi jedinstva kao što su zajednička misa u određene svrhe, izmjena mišljenja, briga i iskustva. Međutim, to je i cilj koji trebamo sebi postaviti i kad su u pitanju veliki nedjeljni skupovi kao što je ovaj naš. Moramo se potruditi da izlazimo iz anonimnosti i da korisno upotrebljavamo znakove raspoznavanja i prihvaćanja koje nam bogoslužje pruža i nudi, kao npr. čin pomirenja, poljubac ili znak mira, pa, bude li nužno, pronalaziti i druge oblike.

“Gdje su dvojica ili trojica sabrana radi mene, tu sam ja među njima”- kaže Isus (Mt 18,20). Dakle, nužno je da se sabiremo “u njegovo ime”, da jedni druge primamo i prihvaćamo onako kao što je on nas primio i prihvatio, da on bude među nama, a s njime i njegova radost i njegov mir.

ČETRNAESTA NEDJELJA KROZ GODINU

Čitanja: Zah 9,9-10; Rim 8,9.11-13; Mt 11,25-30;

OTAC SVOGA SINA OBJAVLJUJE PONIZNIMA

196

Kao da nas pred ovom stranicom Evanđelja obuhvaća osjećaja poštovanja i straha. Kao da bismo, nekako, radije šutjeli i kao da se ne usuđujemo svojim slabim i siromašnim riječima uplitati i miješati u ovaj intimni aktualni dijalog između Sina i Oca. Da bismo se uključili i upleli u taj dijalog, treba nam snaga Duha Svetoga. Naime, sam Duh Sveti je u izljevu radosti potakao Isusa da govori i razgovara s Ocem u prisutnosti ljudi. Sv. Luka tu istu pripovijest započinje riječima: “U taj isti čas zatitra Isus od veselja u Duhu Svetom te reče” (Lk 10,21). A u drugom čitanju kaže nam sv. Pavao: “A nema li tko Duha Kristova, taj nije njegov”; a ako nije njegov, ne može ga ni shvatiti; zvuk njegovih riječi neće mu taknuti pamet i srce. “Tako nitko nezna što je u Bogu, osim Božjeg Duha” (1 Kor 2,11). A to što nam danas Evanđelje stavlja pred oči zaista su “Božje tajne” i “Božje dubine” (1 Kor 2,10): tajna koja postoji između Oca i Sina. Duh pozna tu tajnu jer je dio njega samoga; pače on je sam tajna ili tajanstvena veza između Oca i Sina. Stoga i može samo on tu tajnu objaviti i objavljuje je zaista onima koji vjeruju: “Mi smo primili Duha koji dolazi od Boga, da upoznamo darove, koje nam Bog dobrostivo darova” (1 Kor 2,12).

Zato se ovoj stranici Evanđelja približimo srcem malenih i s onim poštovanjem kojim je Mojsije izuo svoju obuču da bi se primakao gorućem grmu.

“Slavim te, Oče, Gospodaru neba i zemlje, što si ovo sakrio od mudrih i umnih, a objavio malenima (Lk 10,21). A malo kasnije, okrenuvši se k učenicima, reče: “Blago očima koje vide što vi vidite, ali ne vidješe” (Lk 10,23 sl.). “Te stvari”, “stvari koje vi vidite”: duboka tajna se krije u tim riječima. Krist još nikomu nije bio izričito rekao da je Sin Božji. Ne bi ga mogli shvatiti. Onoga dana kad to rekne otvoreno, ubit će ga kao bogohulnika

i bezbožnika. A to se stvarno i zbilo na procesu pred Velikim vijećem. Eto, zato se za vrijeme svoje službe radije naziva “sinom čovječjim”.

Ipak, najdublja tajna i njegov pravi identitet ostao je i dalje u ovome: On je Očev Sin, s njim jedno po naravi, tj. od istoga Duha, Bog od Boga. Trebalo je da barem njegovi najbliži i najintimniji počnu s uvjerenjem o njegovu božanskom sinovstvu, jer baš to će jednoga dana morati biti srž njihova propovijedanja svijetu. I zato je tog časa Isus počeo razgovarati s Ocem u njihovoj nazočnosti. Po tonu i načinu s kojim razgovara s Bogom oni će moći proniknuti da među njima dvojicom zaista postoji posebni, neponovljivi i vječni odnos, intimnost i zajedništvo kakvo nijedan čovjek nikada neće moći ni zamisliti. Obrača se Bogu nazivajući ga u svom jeziku s “Abba”, tj. Oče. Možemo pojmiti zašto su se Židovi, koji su ga slušali, sablažnjavali kad je izgovorio riječ “Jahve”. Koliko se zna, nijedan židovski molilac nikada se nije usudio Bogu obratiti takvom prisnošću i povjerljivošću.

Dakle, nakon svega toga, možemo čitati i nečuveno obećanje koje Isus daje na kraju odlomka današnjeg Evanđelja, a da se nimalo ne sablaznimo. Koji bi to čovjek mogao svim drugim ljudima reći: “Dođite k meni, svi vi, izmoreni i opterećeni, i ja ću vas odmoriti?” Možda je u povijesti čovječanstva bilo i drugih ljudi koji su to rekli, ali ih je povijest utjerala u laž: obećanje nisu mogli održati i izvršiti. Samo jedan, koji je nad pokoljenjima i nad svijetom, tj. samo Bog, može biti u stanju da zaista utješi sve izmorene i opterećene, pa makar ih materijalno i ne oslobodi od truda i opterećenja. Isus je to rekao i to čini. Ni danas nema ni jednoga, koji pođe k njemu i njemu u cijelosti povjeri svoj život, a da se ne vrati osvježen i osnažen nekom novom nadom.

Međutim, ovdje se već otvara jedno novo pitanje: tko uistinu ide k njemu? Komu to Otac uistinu objavljuje svoga Sina? Jednog je dana Isus rekao:” Nitko ne može doći k meni, ako ga ne privuče Otac moj” (Iv 6,44).

A koga to Otac privlači? Odgovara nam današnje Evanđelje: ne privlači mudre i umne, nego malene. I to je ona druga “Božja tajna” koju je objavio Isus, nimalo manje važna od prve da je Isus Božji Sin. Ali to mogu shvatiti samo maleni, ponizni, poslušni.

Doista se tako i zbiva: ponizni su bili najspremniji da ga prihvate i prime: palestinski neuki ribari, obične ženice iz puka, siromasi sa sela i iz gradova, grešnici, oni s ruba života... A oni drugi- mudri, kao Nikodem, i umni, kao Saul iz Tarza- morali su

prije prijeći i prevaliti dugi put silaženja i padanja s konja da bi stigli do one točke u kojoj čovjek izgubi pouzdanje u same svoje sile i snage, pa se prepusti i preda Bogu.

I danas se zbiva tako. Pače, to ponekada zna biti i napast za vjernike, napast na malodušnost. Gledaju unaokolo i što vide? Vide kako učeni, naučenjaci, ljudi od kulture ostaju daleko od vjere, često i kao otvoreni neprijatelji vjere. Nedjeljom u crkvi ne vide lica moćnih i glasovitih ljudi. Međutim, Isus je Boga slavio baš zato što je tako: "Slavim te, što si ovo sakrio od mudrih i umnih..." Da je drugačije, onda bi još jednom trijumfirala ljudska logika, a ne "ludost križa" (1 Kor 1,18). Naravno, nikomu, pa ni onome koji je mudar i uman, nije zabranjeno da pristupi k Božjim tajnama i nježnom Ocu. Kršćanstvo se ne oslanja na neznanje, nego na čovjekovu poniznost; ne osuđuje znanost i mudrost, nego oholost i čovjekovu preuzetnost.

Isus nas je htio poučiti baš tome putu. I sam je postao ponizan i krotak da bi nam mogao reći: Učite od mene!

PETNAESTA NEDJELJA KROZ GODINU

Čitanja: Iz 55,10-11 Rim 8,18-23; Mt 13,1-23;

SJEME JE RIJEČ BOŽJA

Evo nas usred ljeta. Ovo je vrijeme kad u prirodi dozrijevaju plodovi i sabire se ljetina. Točnije, dobra "majka zemlja" - kako je naziva Sv. Franjo - daje čovjeku sjeme za sjetvu i kruh za jelo (prvo čitanje). Ponavlja se velebno godišnje čudo umnažanja kruha, iako to čudo neke zatekne ravnodušne i nezahvalne zbog toga što se ono zbiva i redovito i po običaju.

Ni bogoslužje nije ravnodušno prema tim velebnim trenucima prirode koji daju ritam i životu čovjeka i životu zemlje. Bogoslužje nas danas pozivlje da gledamo u dozrele plodove. U pripjevnom psalmu uključuje nas u pjesmu divljenja i zahvale Stvoritelju za divan život stvorenja i polja. Čitav proizvodni proces zemlje ukazuje se kao Divni Božji dar, a savršeno izvršenje i posluš sa strane stvorenja.

Bogoslužje se, međutim, ne zaustavlja samo na pjesničkom i zanosnom promatranju prirode. Ono se izdiže i promatra i drugu sjetvu: sjetvu u kojoj je teren čovjek, sijač je Bog, a sjeme je Božja riječ. Dakle, radi se o veoma važnom vidu. Prisposoba o terenu, sijaču i sjemenu iznesena je s toliko realizma da, s te

strane, čovjek jednostavno sebi mora postavljati pitanje: koliko sam ja kršćanin, čak, i prije toga, koliko sam ja čovjek?

Prvo čitanje naglašava važnu značajku Božje riječi - njezinu uspješnost, plodnost: "Kao što dažd i snijeg s nebesa silaze i ne vraćaju se onamo dok se zemlja ne natopi, oplodi i ozeleni, da bi dala sjeme sijaču, i kruha za jelo, tako se riječ koja iz mojih usta izlazi ne vraća k meni bez ploda, nego čini ono što sam htio i obistinjuje ono zbog čega je poslah" (Iz 55,10-11).

Taj način izražavanja, koji je i za nas tako rječit, bio je još rječitiji za ljude kojima se obraćao Izaija: za ljude koji su vodili bitku s pustinjom i osjetili njezinu neplodnost, za ljude za koje je kiša bila sinonim života. Dakle, gdje padne Božja riječ, tu niče život; ona nikada ne proklija uzalud.

Evandjelje nas primorava da pođemo i korak dalje; pače, nadopunjuje ono što tvrdi i Izaija ističući i drugu istinu, čak i važniju od današnje poruke. Riječ Božja je u samoj sebi uvijek uspješna, ali joj se čovjek može ipak oduprijeti slobodnom voljom i učiniti je neplodnom. I kiša može biti neplodna, ako padne na kamenje. To je tajna odnosa između milosti i slobodne volje, između Božje svemogućnosti i čovjekove slobode. Kao što je svjetlo jedinstveno i jedno, a proizvodi različite boje - bijelu, crvenu, žutu itd. - prema tome kakvog je ustrojstva tijelo na koje ono pada, tako je i Božja riječ uvijek živa i djelotvorna, ali proizvodi različite učinke i plodove, prema tome kakva su srca u koja ta riječ pada.

Isus nam je pred očima stavio nekoliko slučajeva: površno srce, suho i kamenito srce, rastreseno srce i, napokon, dobro i raspoloživo srce na riječ Božju.

Možemo se pitati: kojoj kategoriji terena pripada naše srce? Jesmo li mi oni koji Božju riječ čuju, ali je zatim zaborave i dozvole da ih zaokupe druge brige? Ili, možda, oni koji Božju riječ prihvate časovito u zanosu, ali je još brže zaborave? Takvih je najviše. Sv. Jakov ih nazivlje "zaboravljivim slušaocima" i uspoređuje ih s čovjekom koji promatra svoje lice u ogledalu: "Ako tko sluša Riječ, a ne izvršuje je, sličan je čovjeku koji promatra svoje naravno lice u ogledalu; pogleda se i ode, i odmah zaboravi kakav je bio" (Jak 1,23 sl.)

Nego, radije bih se zaustavio nad onim što je u današnjem Evandelju pozitivno i ohrabrujuće: Božja riječ nailazi na spremna i raspoloživa srca, dobar teren. Najbolji je teren bila Marija, jer je sve Božje riječi primala i pohranjivala u svome srcu (usp. Lk

2,19). Dobar su teren bili i apostoli i učenici koji su primali riječ i propovijedali je narodima natapajući je vlastitom krvlju.

Tko je danas dobar teren koji donosi urod? To je, prije svega, kršćanin koji žeda za Božjom riječju, voli je, nastoji da je sluša, da je shvati, uvjeren da “ne živi čovjek samo o kruhu, nego o svakoj riječi koja izlazi iz usta Božjih” (Mt 4,4). To je onaj koji riječ primjenjuje na svoj život; koji toj riječi zna dati i način i prostor, nad njom razmišlja, nastoji da ona pusti žile u njegovo srce, da rasvjetljuje nakane, učvršćuje odluke, tako da se te odluke pretvaraju u evanđeoska djela, tj. da donose stotruki ili šezdesetostruki plod, o čemu govori Isus na kraju svoje prispodobe.

Koliko ćemo mi biti dobar teren, ovisi o tome koliko smo spremni i sposobni pustiti da nas prožme Evanđelje, koliko ćemo Evanđelju upriličiti svoje mišljenje, svoje prosuđivanje vrednota, u jednu riječ: ovisi o mjeri našega obraćenja.

ŠESNAESTA NEDJELJA KROZ GODINU

Čitanja: Mudr 12,13 . 16-19; Rim 8,26-27; Mt 13,24-43;

ČEMU JE SLIČNO NEBESKO KRALJEVSTVO?

Kraljevstvo nebesko može se usporediti s čovjekom koji je posijao dobro sjeme. Kraljevstvo nebesko može se usporediti i s gorušičinim zrnom. Kraljevstvo nebesko može se usporediti i s kvascem. Dovoljne su te početne riječi triju prispodoba da shvatimo kako nam Isus govori o nebeskom kraljevstvu koje se, ipak, nalazi na zemlji, Naime, samo na zemlji ima prostora za kukolj i za rast; samo na zemlji postoji tijesto u koje se meće kvasac. U onom konačnom kraljevstvu neće biti ništa od toga, nego samo Bog koji će biti sve u svima.

Dakle, Isus trasira položaj Crkve u povijesti. I te su prispodobe bitne za shvaćanje naravi, zadaće i sudbine Crkve.

Prispodoba o gorušičinom zrnu koje se ubrzo razvije u veliko stablo označuje rast Božjega kraljevstva na zemlji. U svojim počecima to je kraljevstvo zaista bilo kao zrno. Isto tako, poistovjećuje se sa samim Kristom “pšeničnim zrnom koje je palo u zemlju i umrlo” (Iv 12,24). Ali iz toga u zemlju palog zrna rodio se klas, rodilo se čitavo tijelo, tj. Crkva. Ona raste natapana Božjom riječju i krvlju apostolskoga svjedočanstva. Kroz najkraće vrijeme razvija se u ogromno stablo koje svoje grane širi po svemu poznatom svijetu. Čitavi narodi, poput

ptica, dolaze i počivaju na njezinim granama; primaju krštenje, pa i sami postaju grane toga stabla Crkve. I mi smo iz broja tih ptica koje su došle i ugnijezdile se po granama velikog stabla nebeskoga kraljevstva.

Rast Kraljevstva označuje i prispodoba o kvascu. Ali, taj je rast sasvim drukčiji, ne toliko u širinu, koliko u dubinu: označuje preobraziteljsku snagu koju ono posjeduje, čak toliko da sve obnavlja i čini da ljudi od trome mase postaju "kruh zajedništva s tijelom Kristovim", tj. kruh koji se Bogu prinosi. Kvasac je u pravom smislu riječ snaga Duha koji djeluje u Kraljevstvu. U drugom čitanju pokazao nam ga je sv. Pavao na djelu u srcima onih koji vjeruju, tamo gdje i započinje svako pravo vrenje i svaka obnova. Duh Sveti svojom snagom stvara novoga čovjeka, stvorena po slici uskrsloga Krista.

Učenici su te dvije prispodobe shvatili sasvim lako. Ali, ne i prispodobu o kukolju. Kasnije - kad je otpustio mnoštvo i ušao u kuću - pristupili su k njemu govoreći: "Razjasni nam prispodobu o kukolju na njivi." I Isus je prispodobu rastumačio. Rekao je da je sijač on sam, da su dobro sjeme djeca Kraljevstva, kukolj sinovi Zloga, a žetva svršetak svijeta.

"Njiva je svijet": ta izreka je u kršćanskoj starini bila predmet znamenite rasprave koju bi nužno trebalo imati pred očima i danas. U ono vrijeme postojalo je krivovjere donatista, koji su stvar postavljali sasvim površno: na jednoj strani je crkva, sva dobra i svi u njoj dobri; na drugoj strani je svijet, krcat sinova Zloga, bez ikakve nade u spasenje. Crkva bi po njima bila kao neki "zatvoreni vrt", još bolje, kao Noeva lađa u kojoj spasenja od općega potopa ima samo za nekoliko njih. Međutim, pobijedilo je mišljenje sv. Augustina o univerzalnosti Crkve. Crkva je, kao takva polje u kojem rastu zajedno pšenica i kukolj, dobri i zli. "Koliko li je ovaca još vani, a koliko vukova još unutra" - govorio je sv. Augustin. Svijet se ne dijeli na sinove i tmine i sinove svjetlosti, jer svi smo mi sinovi tmine, svi kukolji, ali i svi naravno, ako to hoćemo - određeni da postanemo djeca svjetlosti i dobra pšenica primajući Kraljevstvo i obraćajući se. Nema u Crkvi unaprijed sigurnih i nesigurnih, nema kasta odabranih i kasta osuđenih.

Jest, njiva je svijet, ali je i Crkva: mjesto u kojem ima prostora za rast. za obraćenje, i nadasve za nasljedovanje Božje strpljivosti. "Zli su na ovome svijetu ili zato da se obrate ili zato da se dobri vježbaju u ustrpljivosti" (sv. Augustin).

Rekosmo, Božja strpljivost. Baš to i jest glavna misao prispodobe i današnjega bogoslužja. Prvo čitanje je išlo za tim da nam pomogne te tu misao prihvatimo pjesmom Božjoj snazi koja se očituje u ustrpljivosti: "Ti, silni gospodar, sudiš blago i upravljaš nama s velikom pažnjom... A takvim si djelima narod svoj poučio, da pravednik ima biti čovječan; podario si sinovima svojim dobru nadu, jer daješ pokajanje za grijeha".

Uostalom, Božja ustrpljivost ne stoji u tome da Bog čeka sudnji dan i da s više zadovoljstva kazni. Takva je često ova naša lažna ljudska strpljivost. A Božja je blagost, milosrđe, želja za spasenjem. "Zar ne znaš da dobrota Božja hoće da te vodi k obraćenju?" (Rim 2,4). I zaista, Bog je, kako pjeva pripjevni psalam, "milosrdan i blag, spor na srdžbu - sama ljubav i vjernost".

Stoga, eto, u Kraljevstvu takvog Boga i nema mjesta za nestrpljive sluge, za narod koji kao i da ne zna činiti ništa drugo nego zazivati Božje kazne na druge i Bogu naređivati svaki put koga mora lupiti. Onoj dvojici učenika, koji su jednoga dana tražili da zapovjede ognju neka siđe s neba i uništi one koji su ih odbili, Isus je rekao: "Ne znate čijega ste duha" (Lk 9,55). Možda bi taj isti ukor Isus mogao uputiti i ponekom od nas, jer i mi znamo biti previše revni u traženju pravde, kazna i osveta za one koje mi smatramo kukoljem svijeta. Kao da nas, nekako, i Božja ustrpljivost i Božja šutnja sablažnjuju.

I nama je stavljen za uzor strpljivost onoga vlasnika njive. Moramo pričekati vrijeme žetve. Ali ne kao one sluge s kosom u ruci, koje je vlasnik njive jedva zadržao da ne počnu odreda kositi. Kao da smo željni vidjeti kakvo će izgledati lice opakih na sudnji dan. Naprotiv, moramo se ponašati kao ljudi koji ni sami nisu sigurni da li su samo dobra pšenica, a ne i kukolj.

Dakle, u evanđeoskoj prispodobi krije se poziv na poniznost i milosrđe. I to sasvim konkretni poziv koji, ako hoćemo, možemo početi primjenjivati odmah nakon izlaska odavle i povratka u kuću. Ima li netko koji je pogriješio, jedan ili više njih, neka kod prvog susreta s nama u našim očima pročitaju da smo s njima, da ih više ne osuđujemo, jer nam je Božja riječ iz današnjega Evanđelja iz ruke izbacila kosu kojom smo samopozvano htjeli požeti kukolj.

Vidjeli smo da smo svi mi, zaista, u isto vrijeme i pšenica i kukolj. Samo je Jedan bio pšenica bez kukolja, tj. bez grijeha.

To je ono zrno koje je jednog dana palo u zemlju i umrlo. Sada to zrno, koje je postalo kruh, dolazi k nama da nas pretvori u Božju pšenicu.

SEDAMNAESTA NEDJELJA KROZ GODINU

Čitanja: 1 Kor 3,5. 7-12; Rim 8,28-30; Mt 13,44-52;

SAKRIVENO BLAGO

Isus nam i dalje govori o svome Kraljevstvu pomoću drugih prispodoba. To je bio njegov omiljeni način govorenja. Ali, dok su prošle nedjelje prispodobe u prvi plan stavljale što je kraljevstvo nebesko u njemu samome, u njegovu sastavu (pšenica i kukolj), u njegovu djelovanju (kvasac) i u njegovu rastu (zrno gorušičino), današnje prispodobe - o trgovcu koji traga za dragocjenim biserom i seljaku koji pronalazi sakriveno blago - govore, na prvom mjestu, o ponašanju čovjeka s obzirom na Kraljevstvo.

Prizovimo u pamet dvije situacije koje je Isus opisao. Neki je seljak kopao svoju zemlju i naišao na zakopano blago. Taj slučaj nije morao biti ništa neobično kod starih, jer su oni običavali s mrtvacem zakopavati i sve njegove dragulje i nakite. U Palestini još i sada pronalaze stare grobove s takvim blagom. Naravno, seljak se, zadovoljan, vraća kući, prodaje sve što ima i kupuje ono polje da bi tako postao vlasnikom blaga. Naravno, ponašanje toga čovjeka s moralne strane nije sasvim besprijeorno. Ali, Isus svoju prispodobu i ne oslanja na to, jer ima drugu nakanu. Sve što ta prispodoba želi poučiti jest ona odlučnost da se liši svega što ima (a tko zna koliko je sitnih dragih stvari bilo u onome što je prodao!), da bi se domogao blaga. Slično je učinio i trgovac iz druge prispodobe. Trgovao je s dragocjenim biserima, draguljima. Već je imao i čitavu oveću kolekciju. Ali onoga dana kad je otkrio primjerak koji je bolji od svih drugih, prodaje čitavu kolekciju, uz koju je sigurno bio i osjećajno mnogo navezan, i kupuje taj dragocjeni biser. U oba slučaja suočeni smo s nekim izborom, odlukom: izborom stvari koja je bolja, pa i onda kad je to vezano uz žrtvovanje svega drugoga.

Takav izbor bolje stvari predlaže Isus i nama ljudima na jednom neizrecivo odlučnijem planu. Što nam u stvari želi reći s ove dvije prispodobe?

Došao je na zemlju da donese nebesko kraljevstvo, a to znači: da donese istinu i sami Božji život i to ponudi ljudima;

stvarnost Božju koja ima i svoje vidljivo i stvarno lice, a to je Crkva koju je on utemeljio; napokon, stvarnost koja na ovoj zemlji raste u vjeri, ufanju i ljubavi, u očekivanju da, tako reći, bude presađena u nebo, u posjedovanje vječnoga života i vječne sreće.

To je nebesko kraljevstvo blago, pače jedino blago, jedina uistinu važna stvar. Važna tako i toliko, da onaj koji nju ima, ima sve, makar i ne imao ništa drugo; a onaj koji nje nema, nema ništa, makar čitav svijet bio njegov: "Što koristi čovjeku ako dobije sav svijet, a izgubi svoj život?" - kaže Isus; tj. ako ne zadobije Božje kraljevstvo? (Mt 16,26).

204

Kada se radi o tome blagu, zaslužuje ne samo da se čovjek radi njega odrekne svega nego da se, kako kaže Isus, odrekne i samog života, jer tko izgubi svoj život radi kraljevstva nebeskog, sačuvat će ga; a tko sačuva svoj život, izgubit će ga (usp. Mt 10,39). Ako ustreba, zaslužuje da se odrekneš svoga oka ili svoje ruke, jer je bolje da uđeš u nebesko kraljevstvo samo s jednim okom i samo s jednom rukom negoli da ti cijelo tijelo bude bačeno u pakao (usp. Mt 5,29).

Dakle, nebesko je kraljevstvo to jedino i neusporedivo blago, jer samo u njemu čovjek nalazi svoje spasenje, ostvaruje svoje životno određenje i svoje vječno blaženstvo. Kada prođu nebo i zemlja, ili već i prije toga velikog dana, kad svatko od nas pođe s ovoga neba i s ove zemlje, i za njega završi sve, ostat će samo nebesko kraljevstvo pred njim otvoreno ili zatvoreno, prema tome za što se odlučio za vrijeme svog života. Dakle, nebesko je kraljevstvo zaista blago, jedino pravo blago.

Ali, ono je - kako kaže prispodoba - sakriveno blago, blago koje se teško pronalazi. Dosta je pomisliti na one koji još ne poznaju Evanđelje i Crkvu i nakon dvije tisuće godina otkako to blago postoji na zemlji. Ali, i ne moramo ići daleko i misliti na one koji žive u nepoznavanju Evanđelja, jer je nebesko kraljevstvo sakriveno blago i za kršćane; sakriveno i zato što ga uvijek treba otkrivati, a i zato što se teško otkriva.

Ono je i osobito, naročito blago. Svojim sjajem ne zasljepljuje kao zlato, tako da bi pobuđivalo i privlačilo pohlepu. Onomu koji ga posjeduje ne obećaje ni prestiž ni moć. Dapače, to blago od onoga koji ga ima traži žrtvu, odricanje; zahtijeva da se sve drugo prodaje, iz dana u dan, da bi se ono sačuvalo, iako se već i u ovom životu često to čega smo se odrekli radi nebeskoga kraljevstva vraća u stostrukoj vrijednosti u dobrima i radostima

druge vrste. Sva je vrijednost toga blaga u srcu i u očekivanju onoga časa kad ćemo čuti onaj odlučni: “Dođite, blagoslovljeni Oca mog, i primite u posjed kraljevstvo” (Mt 25, 34).

OSAMNAESTA NEDJELJA KROZ GODINU

Čitanja: Iz 55, 1-3; Rim 8, 35.37-39; Mt 14, 13-21;

KRUH I RIJEČ BOŽJA

Bogoslužje riječi ove nedjeljne mise započinje ulomkom iz knjige proroka Izaije, zapravo njegovim pozivom: “O vi svi koji ste žedni, dođite na vodu. Bez novca i bez naplate kupite i uživajte vino i mlijeko! Zašto da trošite novac na ono što kruh nije, i nadnicu svoju na ono što ne siti?”

Koja je to voda i tajanstvena hrana koju nam Bog preko Prorokova poziva preporučuje za jelo i piće da bismo utažili svoju glad i žeđ? Odgovor na to pitanje daje nam sav preostali dio današnjih biblijskih čitanja.

Bog kaže da mi ljudi, nažalost, trošimo svoju imovinu na stvari koje ne mogu zasititi našu glad; stvari koje nas ne zadovoljavaju. Mi smo spremni sve to i priznati. Zaista, trošimo i život i sredstva i vrijeme da bismo postigli nešto što nas nije kadro zasititi - donijeti nam mir, spokoj, veselje. Ti promašeni ciljevi su bogatstvo, uživanje, dostignuća i tekovine u kojima smo cilj mi sami sebi.

Bog nam kaže da tražimo nešto drugo; da tražimo na drugoj strani, kao što je učinio i Isus s apostolima koji su lovili ribu u Tiberijadskom jezeru. Lovili su čitavu noć, uporno bacajući mreže uvijek na istu stranu lađe, i nisu ulovili ništa. Isus im reče i baciše mrežu na drugu stranu. I uslijedio je čudesan ribolov (usp. Iv 21, 4).

A što kaže nama? S koje strane mi moramo baciti mreže i tražiti? Neki odgovor već imamo u spomenutom ulomku proroka Izaije: “Priklonite uho i k meni dođite, poslušajte, i duše će vam živjeti”. Dakle, prvo što moramo tražiti jest riječ Božja. Moramo biti spremni slušati, priklanjati uho duše da čujemo Božju riječ: “Najprije tražite kraljevstvo Božje...” (Mt 6, 33).

Međutim, baš u toj stvari zna kao eksplozija zagrmjeti prigovor današnjeg čovjeka: Ima li uopće smisla govoriti o Božjoj riječi, kad je čovjek gladan brašnenog kruha, kad milijuni nedovoljno othranjene djece umiru od gladi?

Isus je rekao svojim učenicima: "Dajte im vi jesti!" Čudo je započelo onda kad su u zajednici stavili ono što su imali: pet kruhova i dvije ribe. Dakle, čudo je u stvari započelo kad su oni koji su već imali ručak taj ručak podijelili sa drugima.

Ta stranica Evanđelja može, zaista, unijeti neku smetenost i zbunjenost u nas kršćane, pogotovo u nas koji pripadamo bogatijim narodima Zapada. U prispodobi s ogromnim mnoštvom gladnih - a takvih je oko tri četvrtine čovječanstva - mi smo oni koji imaju pet kruhova i dvije ribe, ali nam se nekako ne da ih s drugima dijelimo. Bog i danas u prirodi umnaža kruhove i ribu, ali ih bogatiji zadržavaju za sebe umjesto da ih dijele mnoštvu. Katkada se dogodi da ih radije i unište, ako ih ima previše, kako im ne bi morali smanjivati cijenu na tržištu.

Što onda činiti? I u Isusovo je vrijeme bilo strašnih nepravdi. Ipak on nije rekao: "Dignite najprije revoluciju", nego je rekao: "Tražite najprije kraljevstvo Božje", jer Božje kraljevstvo i njegova pravednost mogu skloniti da otvaraju ruke, da dijele mnoštvu svoj kruh i da se bore i za onu društvenu pravednost, pravednost na ovom svijetu.

U drugom čitanju dao nam je Sv. Pavao veoma važno upozorenje: Riječ koju nam nudi Bog nije ni prazna ni hladna ni neplodna, kao što je to često naša ljudska riječ: Božja Riječ jest Božja ljubav u Kristu. Nitko ne može izbrisati tu ljubav, nitko nas ne može rastaviti od nje.

Ta Kristova ljubav sada postaje kruh za ublaženje naše gladi; umnaža se za nas, da ga mi dijelimo braći zajedno s onim drugim kruhom, kruhom koji hrani tjelesnu glad.

DEVETNAESTA NEDLJEJA KROZ GODINU

Čitanja: 1 Kor 19, 9- 13; Rim 9, 1-5; Mt 14, 22-33;

"LAĐA JE BILA ŠIBANA VALOVIMA"

Prva kršćanska zajednica je sačuvala uspomenu na ovu noć čudesa, jer je u njoj, kao u nekoj vrsti prispodobe, gledala označen svoj položaj u svijetu. Kad je Matej pisao svoje evanđelje, Isusa više nije bilo na zemlji; tako reći, mnoštvo ga je već otpustilo i lađicu Crkve gurnulo u valove da bez njega počne ploviti na velikom moru povijesti. Ali, Crkva u toj novoj situaciji nije prevalila mnogo puta, a onda se digoše prvi valovi progonstva. Najprije u Jeruzalemu: učenici su u zatvoru, Stjepan je ubijen,

Crkva je primorana da se rasprši po Palestini. Eto, tada Crkva živi tu situaciju protivnog vjetra i straha. Tako apostol Petar piše: "Oduprite se čvrsti u vjeri, znajući da vaša braća po svijetu podnose iste patnje" (1 Pt 5, 9).

Kad je , u situacijama kao što je ova, zajednica slušala evanđeosku Matejevu pripovijest, iz nje je uvijek crpila sigurnost: Učitelj ni sada nije daleko; neće dopustiti da se sami borimo s valovima. To se pouzdanje temeljilo na uvjerenju i sigurnosti da je on uskrsnuo i da živi.

A dotle je potrebno samo jedno, da se ne potone: ne gubiti pouzdanje i u teškoćama ne kloniti duhom; ne gledati dolje ili naokolo, ni na valove koji bijesne, nego naprijed, prema Kristu. Tone samo onaj koji u vjeri koleba. Petar je to iskusio u svom životu.

Završetak današnjeg ulomka Evanđelja obilježio je Crkvi konkretni obrazac: ostati u lađi i zajedno s apostolima izraziti svoju vjeru koja spašava: "Uistinu, ti si Sin Božji!"

A danas? Što iz ove zgode možemo iščitati mi kršćani koji smo se pojavili toliko stoljeća kasnije? Možda postoji jedna pojedinost nad kojom bi se morali pomnjojije razmišljati. Isus je došao nekako na isteku noći, ne prije; došao je baš u času kad su na vrhuncu bili i kušnja i umor; onda kad se činilo da će oni sve morati rješavati vlastitim snagama, jer je Učitelj daleko i ne čuje se, šuti.

Zar naše današnje duševno stanje nije pomalo slično tome? Netko je baš i rekao, da je dobro da bude tako; da se moramo naviknuti ići naprijed "kao da Boga i nema" (D. Bonhoeffer) udarajući sami našim veslima po vodi, u tišini i u tami noći. Kaže se da je prava vjera ona koja se živi baš tako; vjera koja Boga ne pretvara u onoga koji zatvara rupe i od koga tražimo da nam dade da plovimo po vodama života a da ne skvasimo noge.

Može i to biti istina. Međutim, čini se da Evanđelje od nas ne traži baš toliko. Čak se čini da nas potiče da mu se obraćamo, da ga molimo, čak da ga i pitamo: "Učitelju, zar se tebe ništa ne tiče što mi ginemo?" (Mk 4, 38). Razumije se: da ga molimo ne samo za sebe nego i za sve one koji su lađi: za Crkvu, da bi, kad se sve stiša, mogla svijetu hrabro svjedočiti svoju vjeru u Krista.

Čuli smo u prvom čitanju da se Ilija susreo s Gospodinom u "šapatu laganog i blagog lahora". Nakon što ga je tražio u silnom vihoru i potresu, pronašao ga je u tišini i miru, i zakrio lice da mu se pokloni.

I mi čekamo susret s našim Gospodinom u miru ovoga našega nedjeljnog skupa. Više ne moramo zakrivati lice. Ovo je trenutak da nam on daruje tu “prisutnost mira” koji smo i više puta zatražili u pripjevnom psalmu današnje mise.

DVADESETA NEDJELJA KROZ GODINU

Čitanja: Iz 56, 1.6-7; Rim 11, 13-15.29-32; Mt 15, 21-28;

PROBLEM ONIH VANI

208

Riječ Božja na ovoj misi poziva nas da razmišljamo o jednom problemu koji svakog dana postaje sve oštiji: o našem odnosu s “onima vani”, tj. kakav stav zauzimati prema svima onima koji nisu kršćani.

Nekoć taj problem nije bio tako oštar. Isusovi su učenici živjeli u svijetu koji se priznavao kršćanskim i u kom su čak i ateisti izjavljivali da “ne mogu a da se ne nazivaju kršćanima” (B. Croce). Sada se situacija promijenila: narodi se miješaju, dolaze i odlaze s pozornice. Nitko više nije ograđen svojim nacionalnim granicama. Čak još više: to suočavanje sada se zbiva u samoj našoj kući. I sam naš kraj više nije u svojoj vjeri onako monolitan kao što je bio prije par desetljeća. Kako se ponašati prema svim tim osobama koje ne pripadaju Katoličkoj crkvi?

Prvo čitanje iz knjige proroka Izaije prenosi nas u krilo hebrejskog naroda. Tu je dioba bila očita: s jedne strane, izabrani narod, određen da primi savez i obećanja; s druge strane, svi ostali narodi. Ljudski rod se dijeli na Židove i pogane. Ipak su jedna vrata ostala otvorena, makar u jednom smjeru: i tuđinci mogu “pristati uz Gospodina da mu služe”. Ako prihvate zakon, oni mogu ući u Savez i hram će Božji biti “Dom molitve za sve narode”.

Riječi apostola Pavla, u drugom čitanju, dovela nas je pred novu i u nekom smislu drukčiju situaciju. Sada je i izabranje i spasenje prešlo na pogane: kakav stav zauzeti prema Židovima? Židovi ostaju izabrani narod. Pavao ostavlja prostora za nadu: “I oni, Židovi, zadobit će jednog dana milosrđe”.

Evo nas i na Evanđelju. Isus se povukao u krajeve tirske i sidonske, gdje su obitavali pogani. I neka žena dođe i moli ga da joj ozdravi kćer. Na prvi mah kao da je Isus odbija, ali, odmah zatim, dirnut njezinom vjerom, udovoljava njezinoj molbi. Nije više presudna pripadnost nekoj rasi, nego vjera u njega: “O

ženo, velika je vjera tvoja". Ograde ruši vjera a ne opsluživanje zakona.

Ima li još nešto važno i aktualno za nas koji živimo u ovako različitoj povezanosti? Što reći o onoj našoj braći koja žive posred nas, ali za koje se kaže da su izvan Crkve, ili, da su nevjernici?

Jednog dana obavijestili Isusa da neki čovjek "izgoni đavle" a nije njegov sljedbenik. Tražili su da mu on to zabrani. A Isus odgovori: "Nemojte mu braniti. Tko nije protiv nas, taj je za nas" (Mt 9, 38-40). Od nas Krist traži da ne budemo ljubomorni na one koji "čine čudesa" izvan Crkve, da ne omalovažavamo i ne poričemo ono što se čini za oslobođenje čovjeka, svjetovne pokrete, makar bili i protuklerikalni. Sv. Justin govoreći o tekovinama poganske Grčke, rekao je: "Sve ono lijepo što je rekao ili učinio bilo tko pripada i nama kršćanima, jer se mi klanjamo Riječi". Možda je došao čas da još jednom ponovimo - u još širem smislu - ono što je apostol Petar rekao, kad je u Crkvu primao prvog poganina: "Njemu je mio u svakom narodu onaj koji ga priznaje i čini što je pravedno" (Dj 10, 35). Bezbrojne ljudi vjeruje u Boga i Boga ljube, zazivaju ga možda i intenzivnije od nas; jednog će dana Bog pronaći načina - ili već na ovome svijetu ili poslije njega - da nas sve sabere kao izmirenu braću oko velikog stola svoga Kraljevstva.

Na nama je da poduzmемо sve, kako bi se ova prešutna pripadnost - ovo "bezimeno kršćanstvo" kako se to danas kaže - čim prije, ali bez ikakve prisile, pretvorilo u otvorenu pripadnost i prihvaćanje Isusa i njegove Crkve.

DVADESET I PRVA NEDJELJA KROZ GODINU

Čitanje: Iz 22, 19-23; Rim 11, 33-36; Mt 16, 13-20;

TKO JE ISUS IZ NAZARETA?

Što o Isusu iz Nazareta govore današnji ljudi? Odgovora je veoma mnogo i često ih nije lako dešifrirati. Ovdje se želimo osvrnuti samo na neke, koji su najviše u opticaju i tijeku. Najprije, što kažu *mladi*? To bolje od sviju kaže Magdalena u filmu koji su oni ostvarili i koji je za njih snimljen: "Bio je čovjek, i samo čovjek!" (Jesu Christ Superstar). To je posvemašnje počovječenje Krista.

Da li je za sve to dovoljna definicija: "čovjek, i samo čovjek"? Na kraju se uvjerimo da nije dosta pa se ponovno javljaju pitanja:

“Ma, tko si ti, Isuse? Jesi li zaista onaj za kojega kažu da jesi?” Dakle obzorje ostaje i dalje otvoreno: Isus mladih kao da je još na početku, na polasku; nije s ove strane, kao drugi ljudi - to je sigurno; ali ima u njemu nešto što nadilazi taj horizont.

Tko je Isus iz Nazareta? Nađe se i danas netko tko na to pitanje odgovara kao i onda: prorok! To kažu *političari*, neki marksisti (E. Garauday, E. Bloch i drugi), ili, jednostavno, ljudi koji se angažiraju za pravedniji svijet. Razumije se, za njih je Isus prorok povijesti, a ne Božji prorok. Onaj koji je razbio tabue i strah; onaj koji je osvijestio napuštene i potlačene i tako izdaleka pripravlja njihov ustanak i njihovo oslobođenje. Kažu: Isus je politički mučenik.

Tko je Isus iz Nazareta? Treći odgovor dolazi od učenih: filozofa i teologa. “Slobodan čovjek koji je, na Uskrs, zarazio ljude svojom slobodom” (P. Van Buren). “Potpun čovjek”, rekao je drugi (P. Schoonenberg), to jest čovjek koji je do kraja ostvario sve čovjekove mogućnosti, pa se stoga može staviti za uzor i pravac ljudskoga življenja; čovjek u kojemu se Bog ponazočio i posvema i definitivno.

To je, više-manje, ono što ‘svijet’ kaže o Isusu danas. No, Isus je postavio i drugo pitanje: “A što vi kažete, tko sam ja?” “Vi”, tj. učenici koji su ga upoznali izbliza, koji su slušali njegovu riječ. Od njih Gospodin očito čeka odgovor koji će biti drukčiji od onoga što ga je dao svijet.

Ni danas se Isus ne zadovoljava samo time da mi, njegovi učenici, znamo što o njemu kaže ova naša kultura oko nas. Traži naš odgovor. To je onaj isti odgovor što ga je dao Petar: “Ti si Krist-Pomazanik, Sin Boga živoga”. U tom je dogovoru, kao u nekoj jezgri, čitava kristologija, nauk o Kristu. Eto, to je odgovor vjere na pitanje: “Tko je Isus?” Što onda znače odgovori “svijeta - ljudi” koje smo slušali na početku? Ne predstavljaju *vjeru*, predstavljaju *traženje*; ne dolaze odozgo, nego odozdo, to jest u svjetlu iskustva, razuma i vlastite ideologije.

Međutim, u ovome baš i leži naša najveća opasnost: o Isusu postoji odgovor koji je star koliko i Crkva. Mi taj odgovor usvajamo i ponavljamo ga, sigurni da smo tako riješili problem. A to nikako nije dovoljno. Taj odgovor vjere postaje mrtav, ako ga trajno ne obnavljamo, ponovno ne živimo i, tako reći, ne presađujemo u svako pokoljenje i u svaku kulturu. Čak i više: ovaj odgovor, makar u samome sebi živ, za mene postaje bez značenja, ako ga ne učinim i svojim odgovorom, ako ga ne pounutrašnjim, nego ga i dalje ponavljam mehanički.

Kada smo već stigli doвле, bilo bi vrijeme da prestanemo s umovanjem a započnemo svjedočenjem, a to znači: sabrati naše doživljavanje Isusa onako kao što su to učinili i apostoli. Prepoznati ga u lomljenju kruha.

Moramo se još jednom vratiti na one odgovore "ljudi-svijeta". Rekli smo da oni predstavljaju traženje a ne vjeru, put a ne cilj. U nekom smislu ti su odgovori prijeko potrebni vjeri Crkve. Traženje vjeru obnavlja i nadasve utjelovljuje. To na poseban način čine oni koji ne vjeruju, razmišljaju o njegovoj osobi u svjetlu problema i uvijek novih zahtjeva koji se pojavljuju u povijesti. Oni postavljaju uvijek nova pitanja i sile nas na da dajemo uvijek nove odgovore.

Ulomak iz Evanđelja završio je riječima: "Tada naredi učenicima da nikome ne kazuju da je on Krist". To je jedina stvar u Evanđelju koja više nije na snazi. Onda je bilo potrebno da učenici šute o toj 'mesijanskoj tajni', jer svijet nije bio spreman da je primi. Ali danas ne, danas, naprotiv, Isus nama, svojim učenicima, zapovijeda da svima govorimo da je on Krist: da to posebno govorimo 'svijetu' koji i dalje pita tko je Isus iz Nazareta.

DVADESET I DRUGA NEDJELJA KROZ GODINU

Čitanja: Jr 20, 7-9; Rim 12, 1-2; Mt 16, 21-27;

"TKO NE UZME SVOJ KRIŽ..."

Danas je naše bogoslužje riječi započelo ulomkom iz proroka Jeremije. Čuli smo kako prorok sebi daje nekog oduška, neku vrstu njegove dramatične ispovijedi pred Bogom. Bog šalje proroka da navješćuje "nasilje i propast", to jest vrijeme trpljenja i kušnje, i to narodu koji, sasvim suprotno, ima uši da sluša proroke kad mu laskaju i kad ga uljuljavaju navještajem mira i sigurnosti: Imamo - kaže - hram Gospodnji.

U tim uvjetima, prorok, koji uistinu govori u Božje ime, postaje "prigoda za podsmijeh i porugu"; drže ga neuravnoteženim čovjekom koji proriče same nesreće. I zato kaže sam u sebi: "Neću više misliti na Boga, niti ću govoriti u njegovu ime". To je već napast bježanja pred neizbježivim zahtjevima proročkog zadatka, napast da više ne govori u Božje ime, ili da govori samo ono što narod rado sluša: ono što povlađuje njegovoj želji za uživanjem i uljuljava ga u lažnu sigurnost. Ali prorok neće dezertirati jer je

Božja riječ prodrla u njega kao rasplamtjeli oganj koji prorok ne može izdržati. Stoga neće šutjeti.

U drugom čitanju čuli smo kako sv. Pavao potiče kršćane da "prikažu svoja tijela za žrtvu živu, svetu, Bog mili". A u Evanđelju se susrećemo s riječima: "Hoće li tko za mnom, neka se odreče samoga sebe, neka uzme svoj križ i neka ide za mnom... Ta što će koristiti čovjeku ako sav svijet stekne, a životu svom naudi?"

Odreći se sebe: nije sigurno ta riječ Evanđelja više riječ koju današnji čovjek želi slušati. I nas svećenike danas svijet sigurno radije sluša kad govorimo o društvenim aspektima Kristove poruke, o Isusu koji nas zove da se borimo protiv nepravde u svijetu, nego kad govorimo o Isusu koji nas zove da se borimo i protiv sebe i sebe pobjeđujemo.

Napast nas, današnjih navjestitelja Evanđelja, jest napast da uzmaknemo pred nezahvalnom i očito nekorisnom zadaćom da ljudima, našim suvremenicima, navješćujemo riječi koje oni ne žele slušati. I ne samo ljudima koji su pred nama, slušateljima, nego i čovjeku koji je u nama, jer i mi pripadamo ovom istom pokoljenju koje ne želi slušati riječ o križu.

A naš zadatak danas nije samo u tome da propovijedamo križ, nego i da tumačimo značenje toga navješćaja, tj. smisao što ga on ima za nas, za naš ljudski život.

Isus nam kaže da se odričemo samih sebe, da učimo gubiti, i to baš gubiti život. Dakle, u nekom smislu traži da se otuđujemo od samih sebe. Ali, mi živimo u civilizaciji koja otuđenje odbacuje i koja zastupa samoostvarenje kao najvišu vrijednost osobe. Rad, slobodno vrijeme, kultura, društveno promicanje čovjekova dostojanstva i emancipacija, sve su to po jedan novi vid čovjekova samoostvarenja.

Što onda misliti? Moramo li se zaista isključivati iz tokova svijeta i odricati se sebe kao ljudi, da bismo išli za Kristom? Ne, jer je odricanje koje Isus traži u stvari najviši stupanj samoostvarenja, naš istinski dobitak; izgubiti sebe jedini je način da sebe ponovno pronalazimo.

Što možemo očekivati od samoostvarenja samo na ljudskom planu? Možda ćemo postati učene, poštovane, potpuno autonomne osobe koje će dočekati duboku starost? Ali, koja korist od svega toga? "Koja korist da živimo dobro, ako nam nije dano da živimo uvijek?" (Augustin)

Odricanje od čega? Ne od naših pravih ljudskih vrijednosti, nego od bolesnog dijela u nas samih, od starog čovjeka, od

čovjeka sebeljubna u kojemu vlada požuda i koji više nije kadar ljubiti ikoga osim sebe samoga, a i to na sasvim pogrešan način. Dakle, to nije otuđivanje, nego oslobađanje od kroničnog stanja otuđenosti.

Pođimo i korak dalje: odricanje za koga i za što? “Poradi mene”, iz ljubavi k Bogu: tj. poradi izbora za koji smo se odlučili, a izabrali smo Boga umjesto našega ‘ja’. Taj uski put koji nam pokazuje Evanđelje ima na svome kraju Boga kao nagradu. Isus je taj put uveo i njime osobno prošao, i zato uzeti svoj križ sada znači ‘ići za njim’, slijediti njegove stope.

DVADESET I TREĆA NEDJELJA KROZ GODINU

Čitanja: Ez 33, 7-9; Rim 13, 8-10; Mt 18, 15-20;

“AKO TI BRAT SAGRIJEŠI...”: BRATSKO POPRAVLJANJE I LJUBAV

Danas nam Učitelj govori o popravljaju braće, tj. što nam je činiti da “steknemo brata”. Kad je opominjanje i popravljanje po Evanđelju, ono je najistinskiji izraz bratske ljubavi. Ono isključuje svaki želju za osvetom ili osobno razmetanje. Naprotiv, pokreće ga jedino želja za dobro drugoga. “Ako ti brat sagriješi, pođi te ga ukori nasamo”. Jasno je da se te riječi odnose na privatno područje, kakvo se obično mora zbivati u međusobnim odnosima. Zato to Gospodinovo pravilo vrijedi i u obiteljskom životu, među prijateljima, u sredini u kojoj se odvija naš svakodnevni život. “Ako ti brat sagriješi”, može značiti i: ako sagriješi tvoj muž, tvoja žena, tvoj sin ili kći, tvoj rođak, tvoj poslodavac. Ta ima li išta naravnije nego je karanje i opominjanje tuđih grijeha? Međutim, Isus nas ne potiče da idemo u lov za tuđim pogreškama, kao što su ogovaranje ili, što je naša najčešća sklonost, javno iznošenje tuđih pogriješaka, makar se pri tome licemjerno pretvarali da smo žalosni zbog štete koju oni tako nanose kreposti.

Radije “pođi te ga ukori nasamo”, tj. smogni hrabrosti, pođi k njemu, pogledaj ga oči u oči i otvoreno mu reci što smatraš vrijednim ukora. Učiniš li tako, ti se izlažeš pogibli da mu se zamjeriš, čak da ospori tvoju optužbu ili da ti u brk skreše sve ono što on misli o tebi. Nije važno: poslušati li te, dobio si svoga brata. Kada bi braćni drugovi stalno prakticirali da njihov ukor bude iskren, s puno poštovanja, nadahnut Evanđeljem, mogli bi odmah u začetku presjeći one okove zlovolje, hladnokrvnosti i

osvećivanja, koji tako često rastavljaju i osuše najbolje brakove. Bratski ukor morao bi biti sredstvo da ostane na snazi i uvijek se obnavlja i živi dijalog i povjerenje i međusobna ljubav.

Tako je kad se radi o privatnom području. Ali, Evanđelje ide dalje pa izlazi i s drugim još obvezatnijim slučajem, a to je bratski ukor u zajednici, u Crkvi. Tu ukor već ima javnu dimenziju. Krist je Crkvi, kao takvoj, dao vlast da kori pojedinca, čak i da tvrdokorne isključuje iz svoga krila. Upozoravanje na grijeh, na nered, bilo u društvenom bilo u osobnom životu, bitni je dio poslanja Crkve.

214

Prava poteškoća je u nečemu drugome. Kada možemo biti načistu i znati kada ona uistinu izriče Božju volju i Božji sud o onomu što je u svijetu bilo i o sadašnjem stanju? Obično se kaže: izriče Božju volju onda kada govori o vjeri i o moralu, a ne onda kada govori o drugim stvarima kao što je, primjerice, politika. To je točno, ali to nam uvijek i ne pomaže da u konkretnim slučajevima donesemo odluku, jer se i politika najčešće predstavlja kao moralno opredjeljenje.

Preostaje, dakle da se svaki kršćanin potruži da i sam bude stražar, tj. da bude u dosluhu s Božjom riječi, kako bi ga nutarnje svjedočenje Duha pomoglo u razlučivanju (usp. 5, 32) životnih izazova.

Kao da nam je sv. Pavao, u drugom čitanju, označio i jedan vidljivi put kako ćemo izbjeći svaki mogući sukob između poslušnosti i otpora: "Nikomu ništa ne budite dužni, osim da ljubite jedan drugoga, jer tko ljubi bližnjega, ispunio je Zakon". Sveti je Augustin baš na bratski ukor primijenio riječi Pavla o ljubavi: "Ljubi - pisao je - i čini što hoćeš. Ako šutiš, šuti iz ljubavi; ako govoriš, govori iz ljubavi; ako koriš, kori iz ljubavi; ako opraštaš, opraštaj iz ljubavi. Neka u tebi bude korijen ljubavi, jer iz toga korijena može dolaziti samo dobro" (Traktat o Iv 7, 8).

Stoga molimo Gospodina, koji je rekao da je među nama nazočan, neka nas pouči ovom teškom obliku ljubavi koja zna koristiti, a da ne ubije volju, zna se boriti, a da ne vrijeđa.

DVADESET I ČETVRTA NEDJELJA KROZ GODINU
Čitanje: Sir 27, 33-28, 9; Rim 14, 7-9; Mt 18, 21-35;

OPRAŠTANJE I IZMIRENJE

Riječ Božja prošle nedjelje potakla nas je da razmišljamo o dužnosti bratskog popravljavanja, a danas nam predlaže razmišljanje o velikoj evanđeoskoj temi - o opraštanju. Kao da je Gospodin htio protumačiti onu prošnju iz 'Očenaša', koja kaže: "I otpusti nam duge naše kako i mi otpuštamo dužnicima našim".

Po opraštanju se mjeri sav radikalizam evanđeoskoga morala. Koliko puta da oprostim? Komu da oprostim? Isus odgovara sasvim radikalno: mora se oprostiti sedamdeset puta sedam, tj. uvijek; mora se oprostiti svakom čovjeku, pa i neprijatelju (usp. Mt 5, 44), pa i onomu koji na dobro uzvraća zlom (Mt 5, 39).

Prispodoba o dvojici dužnika koju Isus dodaje nije samo zato da se rasvijetle pojedinosti i obilježja toga opraštanja, nego da se naglasi hitnost i potreba opraštanja. Jedna za drugom redaju se tri slike pred našim očima. Prva slika: gospodar i sluga; druga slika: sluga i njegov drug; treća slika: ponovno gospodar i sluga, ali sada suočeni jedan s drugim.

Isus, dakle, poziva na opraštanje jer je i Bog nama oprostio i da bi nam Bog i dalje opraštao. Međutim, to nije i jedino obrazloženje. Isus je dao drugo obrazloženje: milosrđe, osjećaj shvaćanja, poistovjećivanja s bratom, osjećaj povezanosti, solidarnosti i poniznosti: "Budite milosrdni kao što je milosrdan Otac vaš" (Lk 6, 36).

Milosrđe u latinskom jeziku glasi 'misericordia', to je opet sastavljena od dvije riječi: 'misereor - žao mi je' i 'cordis = u srcu'. Sve u svemu: osjećaj u kom su pomiješani samilost, žaljenje i suosjećanje, koje se rađa u ljudskom srcu kad promatra bijedu u kojoj se netko nalazi. I Bog je dobar i milosrdan, spor na srdžbu i vrlo dobrostiv zbog toga što dobro zna kako smo sazdani, spominje se da smo prašina, da su dani čovjekovi kao sijeno i da svate kao cvijetak na njivi. (Ps 103)

Sveti je Pavao tu evanđeosku poruku opraštanja primijenio na konkretne životne situacije, posebno obiteljskog života: "Obucite se u milosrdnu srdačnost, dobrotu, poniznost, krotkost i strpljivost. Podnosite jedan drugoga i dobrostivo opraštajte međusobno ako tko protiv koga ima nešto što je za ukor" (Kol

3, 12). Zbilja, treba mnogo naglašavati važnost opraštanja u životu jedne obitelji. Opraštanje, ako je iskreno, obnavlja ljubav, štoviše već ono samo postaje čimbenik porasta u ljubavi.

Dakle, opraštanje je velika stvar, stvar dostojna čovjeka i prijeko potrebna da se živi zajedno i u miru. Međutim, i kad je riječ o opraštanju, postoji opasnost da čovjek zapadne u dvosmislenost. I stoga bih želio upozoriti baš na neke dvosmislenosti.

Prvo: opraštati ne znači nipošto i nužno odustajati od borbe, kad se radi o stalnim nepravdama koje se izražavaju kao nasilje i nepravda protiv nas i protiv braće. To su dva osjećaja i dva stava koji se ne isključuju, kao što se ne isključuje ni ukor i oprostjenje. Isus nam je u tome dao primjer: dok je živio na zemlji, on se i borio, on je i opraštao.

Druga dvosmislenost: nije dovoljno opraštati. Često je važnije tražiti oprostjenje od drugih, negoli drugima opraštati. Uvjeren sam u ovo: Kada bismo se u času u kom se spremamo reći: 'Opraštam ti' temeljito ispitali, morali bismo najčešće reći: 'Oprosti mi!'

Treća dvosmislenost: sve se odvija u nutrini, tj. držimo da je dosta mržnju otkloniti iz srca, a bez ikakva vanjskog pokreta ili znaka. Nije to ono što je namjeravao Isus: njemu je milo ono opraštanje koje se očituje konkretno, koje završava izmirenjem. Pomirenje je evanđeoska kruna opraštanja, ono čime se brat i zadobiva, ono što uspostavlja jedinstvo među Božjom djecom i raduje nebeskog Oca, ono što izgrađuje zajednicu (usp. Mt 5, 23).